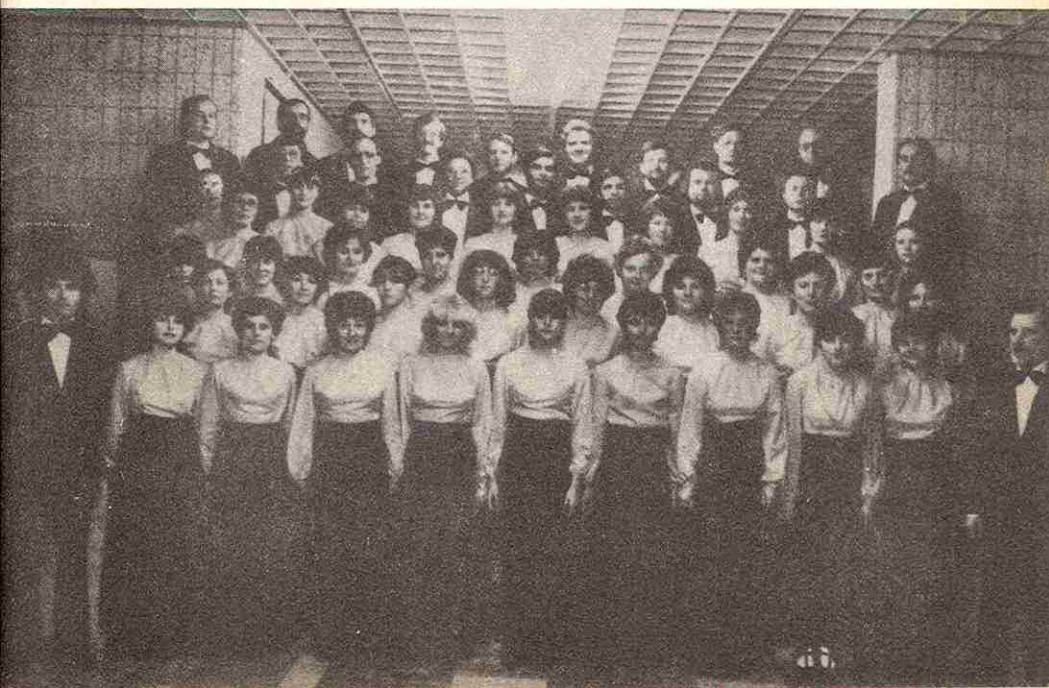

SZOMBATHELYI 17. számú VOLÁN VÁLLALAT
ÉS A MŰVELŐDÉSI ÉS SPORTHÁZ

ERKEL FERENC KÓRUSA

1959 – 1984

**SZOMBATHELYI 17. számú VOLÁN VÁLLALAT
ÉS A MŰVELŐDÉSI ÉS SPORTHÁZ
ERKEL FERENC KÓRUSA**

1959 – 1984

Írta:

Tóth Gabriella

Szombathely, 1984

A fotókat Tóth Imre készítette

A tartalmi kivonatot német nyelvre fordította

dr. Bariska István

Kiadja: a Szombathelyi 17. sz. VOLÁN Vállalat
és a Művelődési és Sportház

Negyedszázad krónikája

„40 daloslelkű zeneiskolás lányka és pedagógus 1958 októberének végén arra vállalkozott, hogy megalakulásának 50. jubileumán Pergolese: Stabat Materével köszönti a Zeneiskolát.”

Az ünnepi hangversenyt 1959. január 25-én tartották a Városi Kultúrházban – a mai Savaria Múzeum nagytermében. A Zeneiskola énekkarát és növendékzenekarát Schmidt Mihály tanár, a Zeneiskola igazgatóhelyettese tanította be és vezényelte.

A sikeres előadásról elismerő sorok jelentek meg a sajtóban. A Győri Zeneművészeti Szakiskola szakfelügyelői jelentésében pedig azt hangsúlyozta, hogy a Szombathelyi Zeneiskola ezzel a hangversennyel bebizonyította, hogy a helyi zenei élet irányítására hivatott, hiszen „... ilyen élményben még a zenei élet öreg harcosai is ritkán részesülhetnek.” Ezért szükségesnek tartotta, hogy a Zeneiskola vezető szerepe az intézeten kívül is érvényesüljön.

„Szombathelyen egyetlen vegyeskar sincs 1958 alkonyán... Tenni kell valamit... 1959 Haydn jubileumi éve! Szólaljon meg az Évszakok is!” A sorok között Schmidt Mihály tépelődése, tenniakarása, ötletei fogalmazódtak meg tömören. S az eredmény: 1959 áprilisában „80 tagú vegyes kar indult el... lelkesen, nagy munkakedvvel.” Az énekesek között a Zeneiskola növendékein és Szombathely lelkes pedagógusain kívül olyan zenebarátokat is látni lehetett már, akiket az éneklés öröme hozott össze.

13 próbával 1959. június 21-én a Haydn emlékhangversenyen – Haydn halálának 150. évfordulóján – az együttes Zenebarátok Kórusa címen mutatkozott be. Megalakulásával friss pezsgést hozott a város zenei életébe.

Az alapkövetéje 1959. június 26-án volt, amikor a Zenebarátok Kórusa megtartotta alakuló közgyűlését, megfogalmazta és elfogadta szervezeti és működési szabályzatát. A kórus fenntartója a Szombathelyi Bartók Béla Állami Zeneiskola, karnagya Schmidt Mihály lett, akinek terveit a Kodály-iskola szelleme hatotta át.

Schmidt Mihály alapító karnagy

Ebben a kezdeti időszakban kerültek a munkanaplóba a karnagy széljegyzetként fennmaradt ma is időszerű gondolatai: „A kórusmunka eredménye, értéke az emberi becsületen, az adott szó értékén épül. Alapja az ének, zene szeretete, a kollektív alkotás öröme.”

„A dirigens csak a maga egyéniségén át elevenítheti meg a holt kótakepeket”

„Jól tud énekelni, ki jól tud légzeni.”

„A 80 énekes új erővel, új lelkesedéssel indult... fényesebb csúcsok felé”, s még 1959 decemberében. Händel halálának 200. évfordulóján a Judás Makkabeus két kóruszámának előadásával remekeltek.

A Vas Népe mint „támogatásra érdemes, életképes együttes”-ről írt elismerő sorokat.

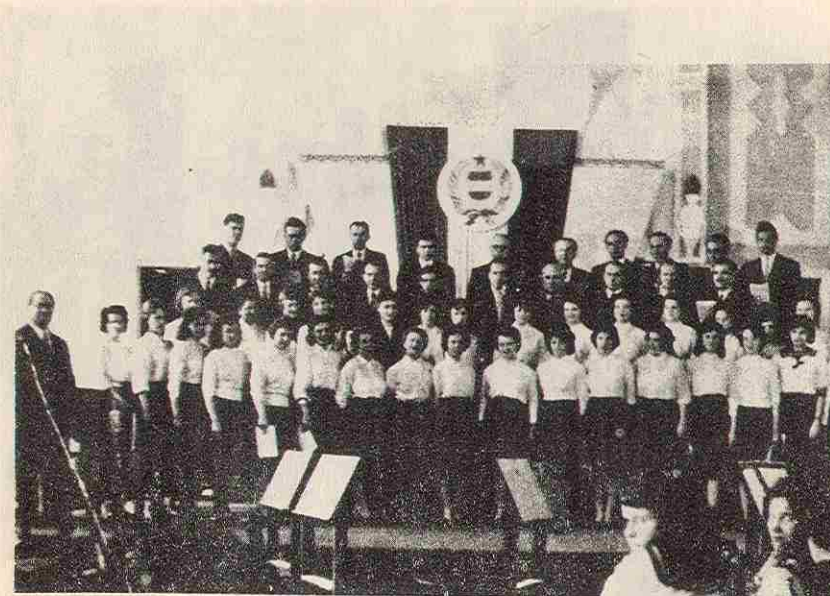
A tervek szerint a kórusnak a megye, a város reprezentatív együttesévé kellett fejlődnie, s hogy ezt a hivatását valóban betölthesse, megfelelő próbatereim biztosítása volt a legfőbb gond.

A nehéz technikai feltételek mellett az együttes töretlenül folytatta szakmai munkáját, s 1960 áprilisában a felszabadulás 15. évfordulójának megyei, központi ünnepségén a növendékzenekarral közösen szerepelt, júniusban pedig a Szocialista Kultúráért érdeméremmel kitüntetett MÁV Haladás Kórust köszöntötte.

1960. szeptember 1-én Vas megye Tanácsa a Zenebarátok Kórusát sikereinek elismeréséül a Megyei Tanács kórusává nyilvánította, és az Erkel év – Erkel Ferenc születésének 150. évfordulója – emlékére nevét Erkel Kórusra változtatta.

1961-62-ben szereplési lehetőséget biztosított az együttesnek a megyei dalostalálkozó, a november 7-i ünnepség, a zenetörténeti előadások, amelye-

ken főleg a reneszánsz kort illusztráló kórusműveket szóltattak meg.

A szombathelyi dalostalálkozó 1961-ben

A szombathelyi szabadtéri színpad avatásán „Dallamok szárnyárí” címmel rendeztek hangversenyt. A közreműködő Erkel Kórus teljesítménye becsületére vált az együttesnek. „Kodály: Kállai kettős című művének előadása az est legnagyobb élményét nyújtotta, s komoly próbaköve volt a kórus hangbeli és szakmai felkészülésének. A közönség tapsvihara azt mutatta, hogy városunk hangversenylátogató közönsége többször szeretné hallani az együttest” – olvashattuk a Vas Népe 1961. június 30-i számában.

A velemi továbbképző táborozás, a celldömölki hangversennyel összekötött sághegyi kirándulás a kórustagok kikapcsolódását, baráti összetartozását mélyítette el.

Cellődömölki dalostalálkozó (1962)

Az első évek kirobbanó sikerei után a hiányzások bénították a szakmai munkát. Pedig erre az időre a Megyei Tanács klubhelyiségében állandó próbalehetőséget biztosított. A 80 fős vegyes karból 40–45 fő rendszeres jelenlétére lehetett számítani a próbákon, Schmidt karnagy őket „állandó munkásainak” nevezte, s úgy érezte, hogy ezt a kis csapatot az éneklés szeretete hozta össze, és általuk tartotta életben az együttest. A tagság másik fele csak nyári „zenei idénymunkát” vállalt.

Ilyen körülmények között a karnagy mindennapi gondja lett a tagtoborzás, kórusszervezés, pedig az 1963-as esztendő rendkívüli feladatok elé állította a kórust:

- július 15-én szerepeltek először a rádióban a „Zenés séta Szombathegyen” c. műsorban,
- szeptember 1-én részt vettek a kőszegi várünnepségeken,
- szeptember 8-án az Isis szentély átadása alkalmából bemutatott Varázsfuvola c. operában működtek közre, s nem eredménytelenül: „A város, sőt az ország hangos az elismerésektől” – emlékezett a karnagy, „s örömdetes, hogy ma már kisebb vidéki városokban is található nagygigényű feladatok

megoldására alkalmas öntevékeny énekkar” – írta a Népszava c. napilap. Vas megye Tanács V.B. a nemes vállalkozás sikeres megoldásáért, a lelkiismeretes munkáért, művészi szereplésért meleg hangú levélben fejezte ki köszönetét a karnagynak és a kórus minden tagjának.

Jelenet a Varázsfuvola 1963. évi előadásából

– az 1938. június 4-én tartott országos munkás-dalostalálkozó emlékére rendezett ünnepségsorozaton első alkalommal léptek nyilvánosságra országos fórumon október 19-én,

– résztvevője volt az együttes 1963-ban még a Csepregen rendezett dalostalálkozónak, és az Építők Napján megtartott emlékhangversenynek.

1963. szeptemberében bensőséges, családi ünnepség keretében tartották kórusaszó-avató ünnepségüket.

Az 1964-es esztendő szervezeti változást eredményezett. A kórus gazdája az 1963-ban létesített Művelődési és Sportház lett; a próbák helye pedig a Zrínyi utcai Általános Iskola.

1964-65-ben a Varázsfuvola, бүki, kőszegi kórustalálkozók, oratórium est, felszabadulási ünnepség teremtett szereplési lehetőséget az együttesnek, s részt vettek az öntevékeny kultúrcsoportok bemutatóján is.

A Varázsfuvola 1965. évi előadásaira Schmidt karnagy betegsége miatt Tibold Iván, a Zeneiskola igazgatója készítette fel az együttest.

1965 tavaszán az Erkel Kórus Esztergomban szerepelt önálló műsorral a Műszeripari Művek énekkarával kötött „csereegyezmény” alapján. A sokrétű műsort a vegyes kar és a 12 tagú ifjúsági lány-kamarakórus tolmácsolásában a lelkes közönség tapsvihara fogadta.

A Népművelési Intézet által megfogalmazott „kórusok minősítési rendszere” az 1963/64-es évadban lépett életbe. Az Erkel Kórus a minősítésre csak 1966-ban készült fel, de már 1964. május 9-én a megyei színvonalversenyen aranyoklevelet kapott művészi teljesítményéért.

Az Országos Minősítés, az első hivatalos szakmai elismerés az 1966. évi hangverseny értékelése alapján született meg. Az együttest „Aranykoszorús Kórus”-nak minősítették – elsősorban Kodály – Weöres: Öregek c. művének előadásáért.

Az egyik legnehezebb és legproblematisabb Kodály kórusművet a zsüri véleménye szerint az együttes minden vonatkozásban jól oldotta meg. Tiszta intonáció, finom hangzás jellemezte az előadást.

Még ebben az évben az együttes női szólamából megalakult a Leánykar. A kamaraegyüttesé fejlesztett kis csapat Schmidt Mihály igazgatása alatt másodkarnagyával, Goda Imrével készült a szereplésekre. Emlékezetes volt közreműködésük a Gluck: Iphigenia Taurisban c. opera magyarországi bemutatóján az Iseumban, ahol a papnők 24 fős kórusát alkották.

Goda Imre

A sajtó 1966-ban a Bárdos-est, szentgotthárdi kórustalálkozó, a Varázsfuvola előadásával kapcsolatban írt az Erkel Kórus sikeres közreműködéséről, művészi teljesítményéről. „Mélyt helyet nyert zenei életünk élvonalában” – írta a Vas Népe. „Az Erkel Kórus már-már hivatásos színvonalú közreműködője a Varázsfuvolának” – olvashattuk a Magyar Nemzetben.

1966. október 29-én készült az együttes a Kóruspódium c. műsor részére az első rádiófelvétel.

A következő év őszén a vegyes kar Schmidt Mihály, a Leánykar pedig Goda Imre karnagy vezetésével igyekezett Eger város hangversenylátogató közönségének egy egész estét betöltő műsorral bemutatni Szombathely énekkultúráját.

1967-ben a kórus válságos korszaka kezdődött. A nyári rendezvények után Schmidt Mihály nyugdíjazását kérte, s év végén lemondott a karvezetésről is. Szeretett kórusát 1967. december 18-án vezényelte utoljára a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 50 éves évfordulója tiszteletére rendezett hangversenyen.

Egyre kevesebb fellépés, szereplési alkalom kínálkozott, a gyakori karvezetőcsere, az ezzel együttjáró profilváltások következtében sokan elhagyták az együttest, s így fokozatosan csökkent a kórus szereplőképessége.

1968-ban Jugoszláviában járt az Erkel Kórus Tibold Iván karnaggyal – viszonzva a maribori kórus látogatását. Még ebben az évben az országos dalostalálkozóhoz, majd augusztus 20-án a Bartók Béla Zeneiskola Rákóczi utcai épületének átadása alkalmából rendezett hangversenynek voltak közreműködői.

Az Országos Filharmónia 1969. évi bérleti hangversenyén magyarországi bemutatóként szólalt meg Mozart: Thamos, Egyiptom királya c. alkotás. Az oratorikus mű kartételeit a Tibold Iván által felkészített Erkel Kórus énekelte.

A Savaria '68, '69, '70 Operakórus magjaként szerepelt az együttes Tibold Iván, majd 1971-ben Deáky István karigazgatók odaadó, lelkes munkájának eredményeként a Varázsfuvolában.

Tibold Iván

Deáky István

1970 őszén Deáky István tett kísérletet, új tagokat toborzott, hogy az egyre csökkenő létszámú együttest életben tarthassa. 1971-ben a folyamatosságot szinte csak a próbák jelentették. Csak a Varázsfuvoláról szóló beszámolók utaltak a sajtó szerint az Erkel Kórus létezésére.

Kísérletképpen a Deáky István vezette Erkel Kórus és az 1970 szeptemberében létrehozott, Goda Imre, Horváth Rezső által vezetett KISZ Kórus egyre kisebb létszámú együttesei 1971 ősztől közös próbákat tartottak, s 1972. május 28-án Szombathely Város és a Megyei KISZ-Bizottság Egyesített Énekkaraként szerepeltek a Dunántúli Kórusok Celldömölki Találkozásán.

A két kórus 1972. szeptember 1-én hivatalosan is egyesült. Fenntartója a Művelődési és Sportház, neve Szombathelyi Erkel Kórus, karnagya Horváth

Rezső, a Szombathelyi Tanítóképző Intézet tanára lett.

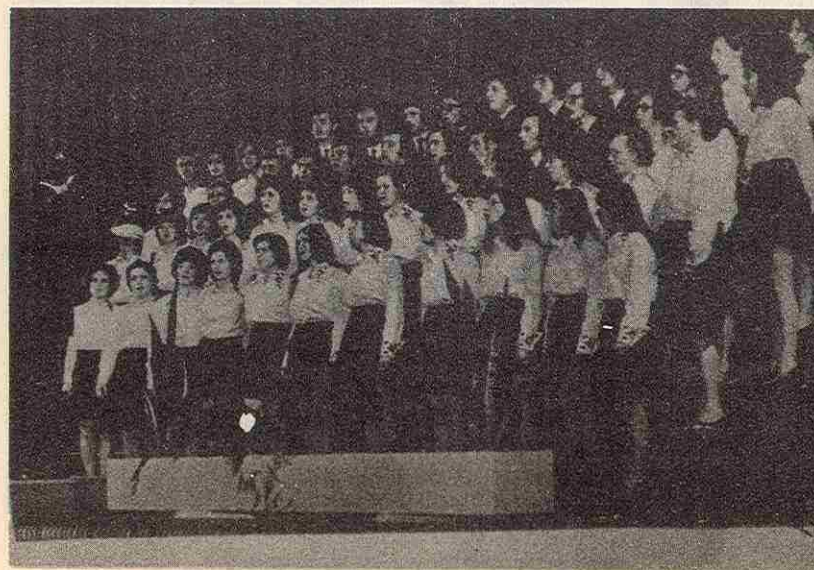
Szombathely város kórus iránti igénye, a személyi és anyagi feltételek biztosítása teremtette újjá az énekkart.

A lelkes és komoly műhelymunka eredményeként 1973. március 8-án az Országos Minősítésen „Ezüstkoszorú diplomával” fokozatot szerzett az akkor még 31 tagú együttes.

A próbateremből kilépve, a nyilvános szereplések – állami és politikai ünnepségeken, országos dalostalálkozókon, az iszeumi játékok Varázsfuvola és Musica Hungarica előadásain való közreműködés – egyre nagyobb követelményeket támasztottak.

Komoly előbbrelépést jelentett a kórus létszámának fokozatos növekedése. A Für Éva másodkarnagy lelkiismeretes, rendszeres munkájával végzett hangképző és légző gyakorlatok pedig minőségi változást eredményeztek. A két tényező együttesen lehetővé tette a repertoár bővítését, az igényesebb kórusművek betanulását, előadását. Ugyanakkor visszahúzó erőként hatott az a tény, hogy az énekkar tagjai nem minden munkahelyen kapták meg a fellépésekhez szükséges támogatást, erkölcsi elismerést.

A nehézségek ellenére is a fokozatosan felfelé ívelő pálya újabb állomása az 1974. évi minősítés volt. A zsűri döntése szerint az együttes a „Hangversenykórus” kategóriában „Aranykoszorú diplomával” fokozatot kapott.

Az „Aranykoszorús” kórus

Közönségsiker és szakmai elismerés kísérte a dalosok útját Szombathelyen a három város kórustalálkozójának hangversenyén, a Tavaszköszöntő műsorban, a rádió Kóruspódium c. sorozatának felvételén és Razgradban, Iszperihben is, ahol a Bulgária felszabadulásának 30. évfordulóján rendezett ünnepségsorozaton énekeltek a népek barátságának ügyét szolgálva.

1974 decemberében fennállásának 15 éves jubileumát ünnepelte az együttes. Schmidt Mihály alapító karnagy Grazból küldött levelében azt kívánta, hogy „... a jubileum legfényesebb pontja a siker legyen... s a siker a legtermészetesebb jutalma lesz a művészetért lelkesedő, érte áldozatot hozó tagságnak, kiváló karnagyának... s ezen a ragyogó alkalmon, amikor majd világossá lesz, mennyire nem volt hiábavaló a kórusért valamit tenni, annak fennmaradásáért áldozatot hozni; s az áldozatok serpenyőjében ott húzódik majd az első idők hősi áldozata, a küzdelmes kezdések immár kitisztult értékei.”

Az ünnepi hangverseny közönsége egy értékes vállalkozás sikerének tapaszthatott. Horváth Rezső „... a tőle megszokott biztonsággal és gondos mozdulati formálással vezette együttesét”, s így a megszólaltatott művek zömét a „kiegyensúlyozott, harmonikus hangzás, s a szólamok szép formálása tette élményszerűvé.” (Forrás 1975. február).

Ünnepi hangverseny a 15. évfordulón

Az ünnep elmúltával a szorgalmas munka, felkészülés napjai következtek, hogy 1975-ben a Dunántúli Munkáskórusok Találkozóján, a „Vándor Sándor” Kóruszemle megyei döntőjén, a Bartók – Bárdos hangversenyen, a soproni kórustalálkozón népszerűsíthesse az együttes a kórusmuzsikát.

Az egyre nagyobb feladatokra vállalkozó Erkel Kórus az Országos Filharmónia szervezésében a Szombathelyi Szimfonikus Zenekar hangversenyén Händel: Acis és Galatea c. művének kórustételeit szólaltatta meg.

A pásztorjáték számos tételében feltűnt a kritikusoknak „a kórus biztos intonációja, szép hangszíne”, s a „felkészítő munkáért” külön dicsérrel illették Horváth Rezsőt, a kórus karnagyát.

A korábbi évek sikeres rádiófelvételeinek jutalma a „Kiváló teljesítményért” plakett volt, és 1976. február 29-én a Kóruspódium nyilvános záróhangversenyén szereplés a rádióban.

Áprilisban Budapesten a „Vándor Sándor” Kórusfesztivál nyitó számát énekelte az együttes egy 600 tagú egyesített kórusban, melyet a Szombathelyi Erkel Kórus karnagya, Horváth Rezső vezényelt. Az ünnepi hangversenyt a televízió egyenes adásban közvetítette.

A rádió- és TV-szereplések után ismét minősítő hangversenyre szólították a meghívók a zeneértő s zeneszerető közönséget. Ezen a hangversenyen, 1976. december 19-én szólalt meg Karai József az Erkel Kórusnak és karnagyának ajánlott spirituáléja is. A koncerten közreműködött Benkő Dániel lantművész, Für Éva énekművész – a kórus hangképző karnagya – és Németh Pál fuvolaművész.

A neves szakemberekből álló zsűri „kiemelte a kórus kulturált, szép énekstílusát, igényes műsorválasztását, s ennek előadását”. Eddigi minősítései után két kategóriát előrelépve az Erkel Kórus elnyerte a legmagasabb címet, a „Fesztiválkórus” fokozatot.

A „Fesztiválkórus”

Az 1977-es esztendő gazdag szereplési lehetőséget teremtett az együttesnek bel- és külföldön egyaránt.

Említésre méltó a „Tavaszköszöntő” műsor, majd Győr, Sopron, Szombathely városok kórusainak szombathelyi találkozója, a rádiófelvétel, a sárvári koncert, a Katona József színházi bérlet előadásában közös fellépés az Ungaresca táncegyüttessel és 15. alkalommal a Varázsfuvola kartételeinek éneklése.

Kodály Zoltán halálának 10. évfordulóján — emlékeztetvén a kórust és a közönséget az 1966. évi nagy sikerre — ismét megszólaltatták az egyik legnehezebb Kodály kórusművet, az Öregeket, melynek „ihletett interpretálása nagy élményt, átütő sikert aratott”.

A KÓTA közvetítésével a Lublini Agrártudományi Akadémia kórusának meghívására a 64 tagú Erkel Kórus egy hetet töltött 1977 tavaszán Lengyelországban.

A vendéglátók gazdag programmal várták a szombathelyi együttest — kirándulások, Varsó, Majdanek megtekintése, ízelítő a lengyel múltból és jelenből. Lublinban, Milejowban és Naleczowban adtak koncertet Für Éva

énekművész és Körmendy István zongoraművész — a kórus állandó zongorakísérője — közreműködésével.

„Az együttes minősítéséhez méltó koncerttel készült fel a vendégszereplésre. Horváth Rezső karnagy zeneileg csodálatos ívben építette fel a műsort nem a könnyű közönségsikerre számítva, de megmutatva: mennyi húr tud szólni a kar; ízelítőt adva mi mindent tud!... Virág, taps, és sok-sok elismerő szó, szívből jövő dicséret kísérte együttesünk útját.” — számolt be a Vas Népe hasábjain Szakály Éva újságíró.

A látogatást augusztusban viszonzta a lublini énekkar — sárvári, vasvári, szombathelyi hangversenyein közönségikert aratva.

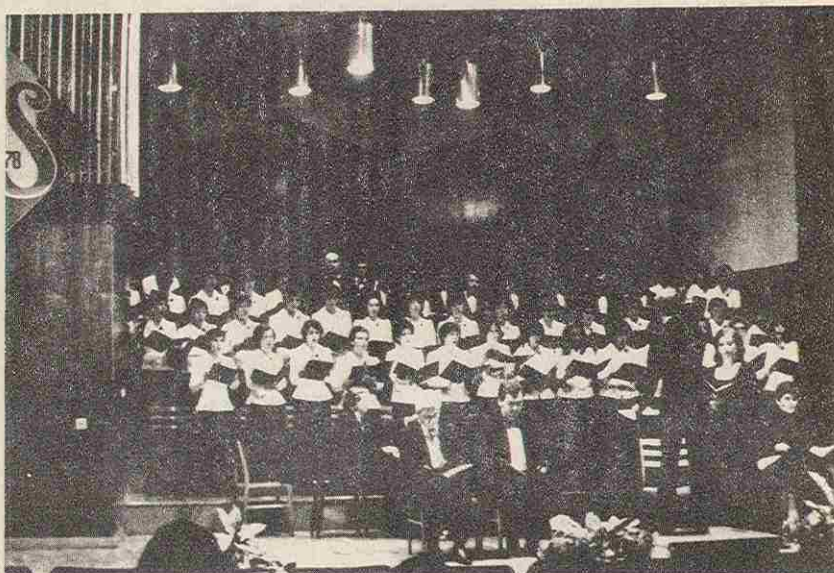
A Szombathely köszönti Maribort elnevezésű magyar hét plakátjai adták hírül, hogy az Erkel Kórus 1977 novemberében Jugoszláviában szerepel.

Az ünnepi megnyitón párt- és állami vezetőink jelenlétében rögtönzött hangversennyel, majd a kulturális program keretében telt ház előtt két órással önálló műsorral remekeltek.

Három jelentős esemény fémjelzi a kórus számára az 1978-as esztendőt:

— A Városok és Kórusok elnevezésű barátság-hangverseny sorozatban a Szovjet Kultúra és Tudomány Házában énekeltek. Az „érett, zeneileg kiforrott társulat, fölényes technikájú, kitűnő frazírozású, jól összedolgozott együttes” előadását lelkes taps kísérte. A szép hangversenyért a kórus megkapta az MSZBT „Szovjet művek kiváló tolmácsolásáért” plakettet és díszoklevelet.

— A szombathelyi munkás-dalostalálkozón az Erkel Kórus magyarországi bemutatóként előadta Brecht-Eisler: Az Anya c. kantátáját. Gorkij könyvéből Brecht írt librettót Eisler számára. A töredékesen megmaradt eredeti kéziratot Manfred Grabs rekonstruálta a berlini ünnepi előadásra, s ezt a szöveget Horváth Rezső az Erkel Kórus karnagya fordította magyarra.

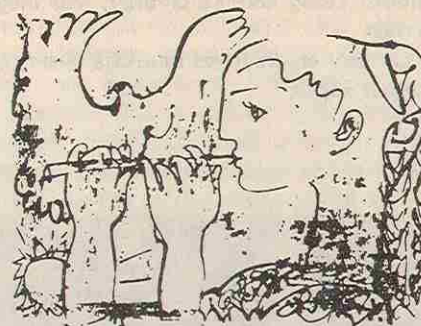

Az Eisler-mű magyarországi bemutatója

A kezdeményezésre felfigyelt a KÓTA és az NDK Kulturális és Tájékoztató Központ. Hanns Eisler születésének 100. évfordulóján az Állami Népi Együttes székházának dísztermében emlékhangversenyt rendeztek. A forradalmi zenei mű a fővárosban is az Erkel Kórus tolmácsolásában szólt meg. Dr. Maróthy János zenetudós a kórus emlékkönyvében örömet fejezte ki: „... az előadástól el vagyok ragadtatva! Mind a választás, mind a megvalósítás nagy érdeme a kórusnak, karnagyának és valamennyi közreműködőjének; örülök, hogy hallhattam. Gratulálok!”

Az országos napilapokban is elismerő hangú kritikák láttak napvilágot. — A Kulturális Minisztérium és a Népművelési Intézet a Szombathelyi Művelődési és Sportház Erkel Ferenc Kórusát kiemelkedő munkájáért 1978. november 10-én „Kiváló Együttes” címmel tüntette ki.

Horváth Rezső karnagy a sajtónak adott nyilatkozatában pozitívan értékelte együttesének szakmai színvonalát, összetételét, a közösségi légkört, a szereplési lehetőségeket, a szervezeti forma végleges kialakulását, a megszilárdult önkormányzatot, fegyelmezettséget, a kórustagok munkahelyi vezetőinek megértését, a fenntartó Művelődési és Sportházzal és a társegységekkel kialakított kapcsolatot.

*Szombathelyi Művelődési és Sportház
Erkel Ferenc Kórusát*

KIEMELKEDŐ MUNKÁJÁÉRT
ELŐ ALKALOMMAL

Kiváló Együttes

CIMMEL TÜNTETJÜK KI

BUDAPEST 1978. NOVEMBER 10.

KULTURÁLIS MINISZTERIUM

NÉPMŰVELÉSI INTÉZET

Ilyen biztató, s tartósnak ígérkező körülmények között készülhetett az együttes 1979 évi programjaira.

A 80 éves Bárdos Lajos tiszteletére Szombathelyen megtartott ünnepi hangversenyen a zeneszerző jelenlétében a helyi iskolai és felnőtt énekkarok között az Erkel Kórus „tisztá, méltóságteljes éneké”-vel szólaltatta meg „A jövő emberéhez” c. művet.

Áprilisban a Kis Alföld c. napilap címlapjára került az együttes az Országos „Vándor Sándor” Kórusfesztivál győri rendezvényeinek sikeres résztvevőjeként.

Vas megye és az osztrák stájer tartomány kapcsolatainak keretében 1979. május 16-19-ig Grazban tartózkodott az Erkel Kórus. A kulturális napokon Deutschlandsbergben és Grazban Bartók, Kodály, Haydn, Roselli kórusműveket szólaltattak meg. A vendégszereplés egyúttal emlékezés is volt az alapító Schmidt Mihály karnagyra, aki nyugdíjazása után Grazban tartózkodott, s akit pár hónappal korábban, február 22-én Clemens non Papa: A kedveshez dallamával és Roselli Adoramusával kísérték utolsó útján szombathelyi nyugvóhelyére.

Grazból hazatérve május 25-én a legsikeresebb darabokból összeállított műsorral, ünnepi hangversennyel és a kórus történetét bemutató kiállítással emlékezett az együttes két évtizedes múltjára.

A jubiláló kórust Elek Tibor, a Városi Tanács elnökhelyettese

köszöntötte, a kiállítást pedig Csonka György, Vas megye Tanácsa elnökhelyettese nyitotta meg.

Horváth Rezső karnagy eredményes munkája elismeréseként Vas megye Tanácsa emléklapját kapta.

Ünnepi hangverseny a 20. évfordulón

A decemberi közgyűlésen is a „történelmi” húsz évet idézték, ahol Milkó István, a Szombathelyi Városi Tanács V.B. Művelődésügyi Osztályának vezetője a Kulturális Minisztérium megbízásából kitüntetések, jutalmakat adott át a kórustagok munkahelyi vezetőinek jelenlétében.

Szocialista Kultúráért kitüntetést kapott Hausner Vilmosné, Kiss László, Romhányi Ágota. Kiváló munkáért oklevelet vett át: Horváth Róbert, Kiss Lászlóné, Kiss Miklós, Szőnyi Gabriella és Tóth Gabriella.

A jubileum utáni évben szerényebb lehetőségekre, de sikeres szereplésekre emlékezhetnek a kórustagok: országos dalostalálkozó, tapolcai vendégszerelés a Veszprém megyei kórusok találkozóján, közreműködés a Megyei Művelődési és Ifjúsági Központ avatásán, a Tanárképző Főiskola hallgatóinak vizsgahangversenyén.

A rádiófelvételért ismét a „Kiváló teljesítményért” plakettet kapták.

„Csodálatos szép élmény, lélekemelő élmény volt pannonhalmi szereplésük! Úgy érzem, minden túlzás nélkül mondhatjuk: a legkényesebb művészi igényeket is kielégítette! Ha egy kórus ilyen szép pianókat tud énekelni, az már profi produkció, a szó legnemesebb értelmében!” — jegyezte a naplóba Zátonyi Zsigmond a pannonhalmi bazilika hangversenyeinek szervezője.

A szakmai munkához elengedhetetlenül szükséges feltételek kedvezőtlen alakulása a kórus létszámának csökkenéséhez vezetett. 1981-re megbomlott a szólam- és hangzásegyensúly, s úgy tűnt, megállt a kórus fejlődése. Harc folyt a műsorra tűzött darabok szinttartásáért, az országos rang és hírnév megvédéséért.

A rádiófelvételért — immár harmadszor — „Kiváló teljesítményért” plakettet kapott az együttes. Az önálló hangverseny még jelentős szakmai és közönségikert eredményezett, viszont a tervezett minősítő hangversenyre már nem vállalkozhattak.

1982-ben a túlélés a türelmes és lelkes kórustagoknak volt köszönhető, akik a nehézségek ellenére is kitartottak, s Horváth Rezső karnaggal együtt várták, majd vállalták az újrakezdés munkáját. Nekik köszönhető, hogy „a vegyes kar telt és hajlékony, hibátlan éneke sokakat vonzott a képek közt sétálók közül a kórus meghallgatására” a Nemzeti Galéria május 30-i, vasárnapi matiné programján. A Népszava kritikusa külön értékelte Horváth Rezső karnagy rátermettségét „... abszolút szakértője az énekkari hangzás, s a stílusos értelmezés követelményeinek. Már Viadana ujjongó hangvételű Exultatejában érződött, hogy elképzeléseit valóra is tudja váltani énekarán”.

A Varázsfuvola előadások két évig szüneteltek. 1982-ben az opera tömegjeleneteiben újra énekelt az Erkel Kórus az ELTE Bartók Kórusával. Az előadást a rádió is közvetítette.

A Kodály emlékhangversenyen — a zeneszerző születésének 100. évfordulóján — az Adventi ének, a Jánoshangverseny és a Pange lingua kórusművek szerepeltek műsorukon.

1982. augusztus 20-án Lőrincz Zsuzsanna, 1983-ban pedig Gyöngyös Árpád kórustagok kaptak Szocialista Kultúráért kitüntetést.

A hullámvölgyből a VOLÁN Vállalattal kötött együttműködési megállapodás alapján léphetett ki az együttes. 1983. január 1-től a kórus neve: Szombathelyi 17. számú VOLÁN Vállalat és a Művelődési és Sportház Erkel Ferenc Kórusa lett.

A VOLÁN Vállalat utazási kedvezmény biztosításával, s évente meghatározott pénzüsszeg átutalásával támogatja az együttest. Kocsis József igazgató örömet fejezte ki, hogy ilyen formában is segíthetnek a város kulturális gondjainak megoldásában.

Előnye még a megállapodásnak, hogy előzetes egyeztetés alapján a vállalat klubhelyiségét térítésmentesen használhatják a kórustagok.

A megnövekedett anyagi háttér lehetővé tette a hiányzó felszerelések, ruhák beszerzését, s bel- és külföldi hangversenyprogramok szervezését. Fo-

kozosan megnőtt a próbák látogatottsága, s öröndetesen növekedett a kórus létszáma is, részben régi tagok visszatérésével, részben új énekesek felvételével.

A szakmai vezetés munkáját erősítette, s eredményesebbé tette Horváth Imre másodkarnagy alkalmazása.

A megállapodás aláírása után vezetőségválasztásra került sor, s a közgyűlés az új működési és szervezeti szabályzatot is elfogadta.

Az együttműködés szellemében már az első évben színvonalas műsorral tette gazdagabbá az Erkel Kórus a VOLÁN Vállalat nőnapj és élüzemavató ünnepejét.

1983 nyarán a zenélő udvarban közös hangversenyen szerepelt az együttes a Solingeni kórossal, s elfogadva a vendégek meghívását a Német Szövetségi Köztársaságba készülnek.

A rangos hazai és külföldi sikereket elért együttes 1984 májusában ünnepli fennállásának negyedszázados jubileumát.

Horváth Rezső karnagy, a kórus művészeti vezetője^x

1937-ben született Budapesten. 1944 óta Szombathelyen él, itt kezdte meg zenei tanulmányait a Bartók Béla Zeneiskolában. 1959-ben szerzett hegedű- és szolfézstanári oklevelet Győrött, itt tanult először karvezetést Szabó Miklóstól. Diplomája megszerzése után két évig Sopronban tanított, itt kezdte meg karvezetői működését is, most 25 éve, egyidejűleg az Erkel Kórus megalakulásával. 1961-ben jött haza Szombathelyre a Felsőfokú Tanítóképző Intézet tanáraként. Mint óraadó, évekig tanított a Zeneiskolában, vezette az iskola zenekarát.

Az Entzbruder Gimnázium első énektanára és kórusának vezetője volt. Mint hegedűszólista is sokat szerepelt, három évig volt koncertmestere a Szombathelyi Szimfonikus Zenekarnak. Karvezetői tanulmányait 1969-ben fejezte be Budapesten, Párkai István irányítása alatt. 1962 óta Szombathelyen is több kiváló kórust vezetett: a Tanítóképző Intézet, majd a Tanárképző Főiskola női karát, az Entzbruder Kamarakórust, a Vas megyei KISZ-Bizottság Központi Énekkarát, melynek tagsága az újjáalakuló Erkel Kórus jelentős részét adta. Az Erkel Kórust 1972 óta vezeti.

Működése eddig eltelt 25 esztendeje alatt több mint 350 kórusművet – köztük négy teljes kantátát – vezényelt a nyilvánosság előtt. Emellett karigazgatóként működött közre operák, oratóriumok előadásában. Munkássága középpontjában Kodály, Bartók és Bárdos Lajos művészete áll. Kodálytól eddig 47, Bárdostól 38 művet szólaltatott meg. A Főiskola női karának élén tolmácsolta egy koncert keretében a Bartók-kötet mind a 27 darabját, a Szombathelyi Szimfonikusok közreműködésével a 7 zenekarkíséretes művet is. Fontos feladatának tartja a mai magyar zeneszerzők alkotásainak népszerűsítését: ezek alkotják repertoárjának legnagyobb részét. 8 művet elsőként mutatott be, köztük Pászti Miklós Radnóti verseire írott kantátáját. Szövegét lefordította, Magyarországon elsőként tanította be és vezényelte Eisler–Brecht: Az anya című kantátáját, melyet az Erkel Kórus élén Budapesten is bemutatott.

Sokfelé ismert külföldön is. Több alkalommal vendégszerepelt Ausztriában, Bulgáriában, Jugoszláviában, Lengyelországban, az NDK-ban, most a jubileum évében a Német Szövetségi Köztársaságban. Nemzetközi elismerését jelenti, hogy a Cambridge-i International Biographical Center kiadásában

^xHorváth Rezső adatközlésének felhasználásával.

megjelenő életrajzi lexikon közli adatait.

1971-ben és 1976-ban Szocialista Kultúráért, 1975-ben az Oktatásügy Kiváló Dolgozója kitüntetésben részesült. 1980-ban elnyerte a debreceni Nemzetközi Bartók Béla Kórusverseny karmesteri különdíját. Alapító tagja a Magyar Kodály Társaságnak, tagja a Magyar Zeneművészek Szövetségének (egyik vezetője a Nyugat-dunántúli Területi Csoportnak), a Kórusok Országos Tanácsa Művészeti Bizottságának, a Veszprémi Akadémiai Bizottság Neveléstudományi Munkabizottságának.

A Szombathelyi Tanárképző Főiskola ének–zene tanszékének docenseként karvezetést tanít. Kiváló tanítványai működnek már országszerte. Mint tudományos kutató és zenei szakíró is ismert. Írásai jelentek meg a Magyar Zene, a Muzsika, a Parlando, az Életünk, a Vasi Szemle folyóiratokban, kritikái a napilapokban. Zeneszerzőként elsősorban kórusműveket komponál, melyeket több magyar kórus műsorára tűzött. Egyet Svédországban, egyet a Debreceni Nemzetközi Kórusversenyen is bemutattak.

A kórus repertoárja^x

Az Erkel Kórus fennállásának negyedszázada alatt több mint 160 művet szóltatott meg a közönség előtt; két opera, hét oratórium és kantáta előadásában működött közre. A repertoár mintegy felét a 20. századi magyar szerzők — elsősorban Kodály Zoltán és Bárdos Lajos — művei teszik ki. Emellett a legnagyobb számban reneszánsz és barokk műveket énekel az együttes, de pódiumra vitt néhány klasszikus és romantikus darabot, valamint 20. századi külföldi zeneszerzők alkotásait is. Népszerűek a kórusban, és a közönség előtt is sikert hoznak a magyar és külföldi népdalfeldolgozások, spirituálék. Társadalmi ünnepek, munkaskórus-találkozók alkalmával forradalmi, politikai ihletésű kórusműveket, ezen kívül mintegy 25 igényesen feldolgozott munkásmozgalmi dalt tűznek műsorukra. A Szombathelyi Szimfonikus Zenekarral közös produkciók közül legemlékezetesebbek az operaelőadások — Gluck: Iphigenia Taurisban és Mozart: Varázsfuvola —, valamint Mozart: Thamos, Egyiptom királya színpadi zenéjének és Händel Acis és Galathea-jának oratórius megszólaltatása; a Capella Savariával Pierre de la Rue Magnificatja és fővárosi művészek közreműködésével Eisler: Az anya című kantáta szombathelyi és budapesti bemutatója, amely igen komoly sajtóvisszhangot váltott ki.

Geschichte des Erkel-Chors

Zum 50. Jubiläum des Bestehens der staatlichen Musikschule „Béla Bartók“ zu Szombathely organisierte der Vizedirektor der Musikschule, Michael Schmidt aus den Schülerinnen und Padagogen einen Frauenchor. Am 25. Januar 1959 wurde die Kantate von Pergolese: Stabat Mater vorgetragen.

Zum 150. Jubiläum von Joseph Haydn wurde der Chor zu einem zum Vortrag oratorischer Werke fähigen gemischten Chor entwickelt. Am 21. Jun. 1950 trat er an die Öffentlichkeit als der Chor der Musikfreunde unter der Mitwirkung des Symphonischen Orchesters zu Szombathely, dessen Dirigent gleichfalls Michael Schmidt war. Die konstituierende Generalversammlung des Chors der Musikfreunde wurde am 26. Jun. 1959. abgehalten, in der die Organisations- und Bestätigungsstatut genehmigt wurde. Der Chor wurde von der staatlichen Musikschule zu Szombathely unterhalten, sein Dirigent wurde Michael Schmidt, dessen Plan vom Geist der Kodály-Schule durchdrungen war.

Am 1. September 1960 wurde der Chor der Musikfreunde vom Komitatsrat Vas als Anerkennung für seine Erfolge für den Chor des Komitatsrates Vas erklärt. Er nahm diesmal zu Ehren des grossen ungarischen Komponisten den Namen von Franz Erkel an.

Das Ensemble trat zum erstenmal 1963 an die Landesöffentlichkeit anlässlich des Jubiläumslandestreffens der Arbeiterchöre in Szombathely.

Noch in diesem Jahr wurde bei der Einweihung des Isis-Heiligtums in Szombathely (Savaria) die Oper „Zauberflöte“ von Mozart vorgetragen, derer Mitwirker beinahe zwei Jahrzehnte lang jedes Jahr der Chor war.

Ab 1964 wurde der Chor von dem Bildungs-und Sporthaus zu Szombathely patroniert.

Die Landesqualifikation der Chöre im Jahre 1966 brachte die erste berufliche Anerkennung, die die Jury in erster Linie für den Vortrag des Chorwerkes mit dem Titel „Die Alten“ von Zoltán Kodály – Alexander Weöres mit „Goldenem Kranz“ belohnte. An den Sommerfestspielen zu Savaria (Szombathely) wirkte der Mädchenchor in der Oper von Gluck mit dem Titel „Iphigenie auf Tauris“ mit erinnerlichem Erfolge mit.

Die erste Rundfunkaufnahme des Chors fand am 29. Okt. 1966 im Programm des Chorpodiums statt.

Michael Schmidt, Gründerdirigent des Chors trat im Herbst 1967 in den Ruhestand, er verzichtete gleich auch auf die Chorleitung. Damit begann die krisenhafte Periode des Chors. Infolge des häufigen Wechsels der Chorleitung, der damit verbundenen Profiländerung verliessen viele das Ensemble, daher nahm immer mehr die Vortragsfähigkeit des Chors ab. Nur die Proben und die Mitwirkung an den Festspielen des Heiligtums von Isis zu Szombathely bedeuteten eine Kontinuität.

Am 1. September 1972 vereinigten sich der Erkel-Chor von immer weniger

Gesamtzahl und der Chor des Jugendverbandes nach mehrmonatigen gemeinsamen Proben auch offiziell. Es wurde von dem Bildungs- und Sporthaus unterhalten, sein Name wurde Szombathelyer Erkel-Chor, sein Dirigent Rezső Horváth, Hochschulprofessor der Lehrerbildungsanstalt von höherer Stufe in Szombathely.

Als Ergebnis der begeisterten und ernsten Studioarbeit erwarb das Ensemble von damals noch 31 Mitgliedern im Jahre 1973 an der Landesqualifikation der Chöre ein Diplom mit „Silbernem Kranz“. Es war vielleicht ein Rücktritt im Vergleich mit dem Diplom von „Goldenem Kranz“, es bedeutete aber den Anfang der bis zum heutigen Tag immer höher steigenden Entwicklung des Chors. Danach folgten während der Qualifikationen im Jahre 1974 das Diplom mit „Goldenem Kranz“ in der Kategorie der Konzertschöre, dann 1976 die Stufe der Festivalchöre, 1978 aber die Gewinnung des Titels des „Ausgezeichneten Ensembles“.

Der Chor nahm dreimal an dem Landesfestival der Chöre „Alexander Vándor“ teil. Als Belohnung des Vortrages im Rundfunk erhielt er in den Jahren 1975, 1980, 1981 die Plakette der „Ausgezeichneten Leistungen“, 1975 nahm er an dem öffentlichen Radiokonzert des Chorpodiums teil.

1978 hatte das Ensemble zwei Auftritte in Budapest: erstens im Haus für Sowjetische Kultur und Wissenschaft. Bei dieser Gelegenheit erwarb er die Plakette „für ausgezeichneten Vortrag der sowjetischen Werke“ der Gesellschaft für sowjetisch-ungarische Freundschaft. Im November wurde die nach dem Text von Bertold Brecht komponierte Kantate „Die Mutter“ im Rahmen eines Eisler-Festkonzertes vorgetragen, deren Uraufführung anlässlich des Landestreffens der Arbeiterchöre in Juni 1978 in Ungarn stattfand. Die Premiere fand ausgedehnte und anerkennende Pressestimmen.

1979 erinnerte man sich mit einem Festkonzert und einer die Geschichte des Erkel-Chors vorgelegten Ausstellung an das 20. Jubiläum des Bestehens des Ensembles.

Die ungünstige Gestaltung der für die berufliche Arbeit benötigten Voraussetzungen führte zur Abnahme der Gesamtzahl des Chors, infolgedessen konnte das Ensemble zwischen 1980–1982 immer weniger Auftritte unternehmen. Trotzdem blieben die ertönten Chorwerke in der Basilika zu Pannonhalma und in der Nationalgalerie in Budapest, sowie das selbständige Konzert im Jahre 1981, sowohl für den Chor als auch das Publikum erinnerlich.

Diese Krise konnte das Ensemble aufgrund der Vereinbarung mit dem Beförderungsunternehmen Volant überwinden. Ab 1. Jan. 1983 ist der Name des Chors: Franz Erkel-Chor des Volant-Unternehmens Nr. 17. und des Bildungs- und Sporthauses zu Szombathely. Sein Dirigent blieb weiter Rezső Horváth, Dozent des Lehrstuhls für Musik und Singen der Hochschule für Lehrerbildung zu Szombathely, der als Dirigent seit 1959 tätig war, er dirigierte den Erkel-Chor seit 1972. Während seiner 25-jährigen Tätigkeit dirigierte er mehr als 350 Chorwerke vor der Öffentlichkeit. Ausserdem war

er Dirigent beim Vortrag von Opern und Oratorien, drei Jahre lang war er der Konzertmeister des Symphonischen Orchesters zu Szombathely. Im Mittelpunkt seiner Tätigkeit steht die Kunst von Zoltán Kodály, Béla Bartók und Lajos Bárdos. 1975 wurde er „Ausgezeichneter Arbeiter des Bildungswesens“, zweimal hatte er an der Auszeichnung „Für Sozialistische Kultur“ teil. 1980 erhielt er an dem internationalen Chorwettbewerb den „Bartók-Sonderpreis“ der Chorleiter.

Er ist Gründermittglied der Ungarischen Kodály-Gesellschaft, Mitglied des Verbandes der Ungarischen Musiker und der Künstlerischen Komitee des Landesrates der Chöre. Er ist bekannter Forscher, musikalischer Kritiker. Als Komponist verfasst er in erster Linie Chorwerke.

Der Name des Erkel-Chors ist auch im Ausland bekannt. Er vertrat an je einer Tournee in Polen und Österreich, sowie an zweien in Bulgarien und Jugoslawien, insgesamt mit 12 Konzerten die ungarische Chorbewegung.

Das Ensemble trug während seines 25-jährigen Bestehens 160 Chorwerke vor der Öffentlichkeit vor. Er wirkte in der Aufführung und im Vortrag von zwei Opern, sieben Oratorien und Kantaten mit. Eine Hälfte des Repertoire's besteht aus den Werken von Kodály, Bárdos. Dabei werden hauptsächlich Renaissance- und Barockwerke, in weniger Zahl klassische und romantische Chorwerke, sowie Werke der ausländischen Komponisten aus dem 20. Jahrhundert vorgetragen.

In seinem Programm sind die ungarische und ausländische Volksliederbearbeitungen, sowie die Spirituals sehr beliebt.

Das die grosse in- und ausländische Erfolge erlangene Ensemble feierte am 12. Mai 1984. das 25. Jubiläum seines Bestehens.

Tartalomjegyzék

Negyedszázad krónikája	3
Horváth Rezső karnagy, a kórus művészeti vezetője	21
A kórus repertoárja	23
Német nyelvű tartalmi kivonat	25

Készült: a VOLÁN 17. sz. Vállalat nyomdájában.

Felelős vezető: Kocsis József

Engedélyszám: 75-13/1984.

Példányszám: 600

Felelős kiadó: Babos Sándor a Művelődési és Sportház igazgatója

